

ПОНЯТТЯ «МОСКОВСЬКИЙ ФАКТОР» ЯК ЧАСТИНА ПОЛІТИКИ США ЩОДО УКРАЇНИ

Краєв Олександр Валерійович

*старший викладач кафедри міжнародних відносин
Національного університету «Києво-Могилянська Академія»
Україна, м. Київ, 04655, вул. Григорія Сковороди 2
Email: o.kraiev@ukma.edu.ua
ORCID: 0000-0003-4998-8614*

Ковальчук Роман Романович

*магістр
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
Україна, м. Київ, 04655, вул. Григорія Сковороди 2
Email: r.kovalchuk@ukma.edu.ua*

Стаття присвячена аналізу поняття «московський фактор» як ключового елементу у формуванні зовнішньої політики США щодо України. Автори визначають його як системний чинник, що зумовлює врахування американською стороною реакції Москви під час ухвалення рішень стосовно української держави, тим самим обмежуючи її суб'єктність та можливості інтеграції до західних структур. Актуальність дослідження обумовлена сучасним контекстом війни та потребою осмислення ролі США у підтримці українського суверенітету на тлі російської агресії.

У роботі розглядається кейс постачання США летальної зброї Україні у 2018 р., зокрема рішення адміністрації Дональда Трампа щодо Javelin, як приклад прояву «московського фактору». Аналіз здійснено крізь призму трьох провідних теорій міжнародних відносин — лібералізму, реалізму та конструктивізму. Лібералізм висвітлює інституційно-правові рамки та значення партнерства у підтримці демократичних держав. Реалізм пояснює логіку балансування сил, розгляд України як буферної зони та раціональний інтерес США у стримуванні Росії. Конструктивізм, у свою чергу, акцентує на ідентичності, нормах та персональних мотивах лідерів, які впливають на прийняття політичних рішень.

Автори наголошують, що жодна з теорій не дає вичерпного пояснення «московського фактору» окремо, проте їхня взаємодоповнюваність дозволяє комплексно оцінити його природу. Таким чином, «московський фактор» постає як багатовимірний змінний, що поєднує об'єктивні геополітичні обставини, міжнародні норми та ідеї, а також нарративи, які формують поведінку США у відносинах з Україною.

Ключові слова: московський фактор, суб'єктність, теорії міжнародних відносин, зовнішня політика США

Протягом історії своєї сучасної незалежності, Україна відстоювала свою суб'єктність у світі, насамперед за-для визнання Заходу. Важливими в цьому питанні були і є Сполучені Штати Америки, як суверенна держава, Україна бажає і повинна мати право на свою суб'єктність, а саме вільну можливість обирати вектор руху як внутрішньої, так і зовнішньої політики, проте по сьогоднішній день ця тематика є одним із центральних щодо обговорення - саме не про можливість мати суб'єктність, а про реальну самостійність прийняття рішень і реалізація їх, в незалежності від Москви, (тим паче в умовах ведення оборонної війни), де гострими питаннями є можливість вступу в НАТО, продовження збройного постачання і фінансування партнерами, навіть у час миру. Реалії такі що всі ці питання можуть вестися і Росією, і США. В цій роботі розглянеться і конкретний кейс - постачання летальної зброї Україні від США, а саме 2018 р. і рішення Дональда Трампа щодо FGM-148 Javelin, а також роль московського фактору, як чинника врахування російських інтересів у стосунках Україна-США.

Загалом, **актуальність роботи** зумовлена потребою у дослідженні суб'єктності України у міжнародних відносинах, і підходу США до неї, де провідну роль відіграє саме Росія, у питанні української суверенності, тобто сприйняття України як самостійної одиниці міжнародної політики, на рівні з іншими державами, а не об'єкта діалогу інших акторів, на фоні загострення комунікації Україна-США у 2025 р.

Відтак, ми можемо говорити про думку, або ж проблему, що Україна, можливо, розглядається Заходом як зона впливу Росії, через українську приналежність до імперії, як до Російської імперії, так і до СРСР в минулому, звідси можемо констатувати наявність певного елементу, - «московського фактору» - центральне поняття роботи. Варто поглянути на нього через призму теорії міжнародних відносин, а саме

конструктивізм, лібералізм та реалізм, щоб зрозуміти, яке підґрунтя цей фактор під собою має, чи він зумовлений лише безпековими та економічними питаннями, а чи певними соціальними конструктами.

Мета статті полягає у визначенні впливу московського фактору на зовнішню політику США щодо України, через призму трьох основних теорій міжнародних відносин: конструктивізм, лібералізм та реалізм.

Про вплив Росії, мабуть, згадується чи не в кожному дослідженні із політики Заходу, тим паче США, щодо України, проте саме поняття «московський фактор» фіксує американський дослідник Юджин М. Фішел у своїй книзі «Московський фактор» [10]. Політика США щодо суверенної України та Кремль», яка є головним джерелом натхнення та аналізу з тематики даної роботи. У своїй праці Фішел описує відносини Україна-США від періоду незалежності України до першої каденції Дональда Трампа, а саме тристоронню взаємодію між вищезгаданими державами, прив'язуючи це до президентських адміністрацій США. Загалом, Юджин Фішел не вводить саме як нове поняття і навіть не дає чіткого його визначення, швидше автор подає нам «московський фактор» як ключовий елемент у формуванні політики США щодо України, як змінна, яка постійно впливала на американську політику відносно України, обмежуючи і стоячи на заваді до українського суверенітету та інтеграції із Заходом.

Хоча поняття «московського фактору» не набуло ще свого широкого використання, зважаючи на його новизну, саме явище описується у багатьох працях, маючи іншу назву. Від так, тотожними поняттям є просто на просто «російський фактор», про який писала і німецька дипломатка Анка Фельдгузен у 1999 р. в своїй статті «The «Russian factor» in Ukrainian foreign policy», де вже розглядає проблему перегляду українською стороною своєї зовнішньої політики, на більш європейську, а точніше відхід від «московського васальства». Володимир Дубовик, директор Центру міжнародних досліджень, у статті «U.S.-Ukraine Relations The Long Road to Strategic Partnership» [13] 2006 р. також згадував «російський фактор», проте в цілому говоривши у всій роботі про нього, як фактор, що почав відігравати дуже важливу роль у політиці США щодо регіону з 1990-х років. Дослідження «Центра Разумкова» також описують це поняття у журналі «National, security & defense» [11] від 2020 р., в контексті української євроінтеграції, трактуючи його як небезпечний фактор на який звертає увагу як ЄС, так і Україна. Окрім «російського фактору» є більш питомо український відповідник «російський чинник», що поширений у вітчизняних дослідженнях і перекладається на англійську якраз як «factor».

Поняття «московський фактор» відображає історично і політично зумовлений вплив Москви на формування зовнішньої політики США щодо України. Воно підкреслює, що питання української суб'єктності та можливості самоідентифікації не розглядаються виключно через матеріальні інтереси, а й через історичні, політичні, ідеологічні та соціальні конструкти. Підхід США до української політики часто формується з урахуванням офіційної думки Москви, що, з одного боку, відображає прагнення підтримати стабільність у регіоні, а з іншого – стає перешкодою для повноцінної реалізації українського суверенітету та інтеграції із Заходом. Таким чином, «московський фактор» слід сприймати не просто як окремий чинник, а як певний наратив, який має глибокий політичний і ідеологічний контекст і визначає як стратегію, так і тактику взаємодії міжнародних суб'єктів у регіоні.

Перейдемо ж саме до конкретного визначення «московського фактору». Це певний системний чинник зовнішніх відносин США та України, який полягає в урахуванні очікуваної реакції, або зважаючи на майбутні рішення Росії, при ухваленні політичних рішень щодо України. Цей елемент міжнародних відносин виявляється у стриманості, зволіканні, обмеженні підтримки України зі сторони Сполучених Штатів Америки навіть у найгостріших випадках: прямому втручання РФ у вибори, анексія території чи воєнна агресія. До того ж, такий фактор зменшує суб'єктність України на світовій арені, роблячи з неї об'єкт діалогу між США та РФ.

В цілому, погляд на природу походження «московського фактору», через призму теорій міжнародних відносин, таких як конструктивізм, лібералізм та реалізм, імовірно, взагалі відсутнє, тим паче у розрізі підходу політики США до України, проте дана тематика має за собою певну базу для дослідження.

Кожна з трьох теорій пропонує свій погляд на систему міжнародних відносин, надаючи можливість пояснити дії, політики держав, в цьому контексті США, відносно України. Але потрібно зазначити, що доечним є розгляд цих теорій як таких, що доповнюють одне одного, виходячи саме із реальності прийняття політичних рішень. Такий підхід дозволить структурувати уявлення зовнішньої політики, віднайти логіку прийняття рішень, дозволить уникнути однобічного аналізу і виявити можливості та обмеження сприйняття України як суверенної держави. Насамперед, застосування трьох базових теорій міжнародних відносин, їхньої взаємодоповнюваності, для аналізу московського фактору, надає можливість обґрунтувати московський фактор і дослідити підхід американського істеблішменту до українського питання у контексті глобального порядку, безпекових загроз, демократичних цінностей чи ідеологічних констракцій.

Вивчення московського фактору через призму теорій міжнародних відносин варто розпочати з ліберальної теорії, оскільки вона надалі може чудово описати середовище, в якому воно існує.

Потрібно вказати, що в другій половині ХХ ст., після розпаду СРСР, у світі затвердився ліберальний лад міжнародної системи під керівництвом США, заснований на принципах, які описував Г. Гроцій - гармонійні відносини засновані на системі міжнародного права, (звісно не в ідеальному своєму

прояві). Держави мали утримуватися від збройного насильства, а конфлікти повинні розв'язуватися перемовинами, залученням посередників або ж у судовому порядку. І. Кант вказував шість важливих принципів миру між державами, не всі вони стосуються конкретно цієї теми, проте один з них є актуальним в даному випадку, а саме що жодна інша держава не має силою втручатися в конституцію, суверенітет чи уряд держави. Цей принцип, знову ж таки, не описує «московський фактор», проте зумовлює його, як і в цілому ліберальний підхід міжнародної системи. Основна ідея лібералізму в міжнародних відносинах – кінець світовим війнам, збройним конфліктам, регулювання правовим, демократичним принципами. В неолібералізмі, за Робертом Кеохейном додається ще ідея економічного співробітництва держав, чим більше інтегровані будуть сторони, тим менший ризик виникнення конфлікту і доречнішим є застосування м'якої сили. До того ж, після здобуття перемоги у холодній війні, розпочалася нова епоха лібералізації та демократизації світу, відтак США на території східної Європи просуvalа саме ліберальний підхід, розглядаючи росію як провідного актора і партнера у цьому питанні, звертаючись дещо до реалізму і регіонального лідерства.

У таких умовах, торкаючись вже наступної концепції реалізму, державі потрібно відстоювати свою безпеку, і тому більш актуальними є непрямі дії, м'яка сила, сила авторитету, погрози тощо.

У випадку трьохсторонніх відносин трикутника Україна-Росія-США (мова йде про період до повномасштабного вторгнення), Росія змушена існувати в ліберальній системі, проте не хоче втрачати зону свого впливу, США бажать мати партнерські стосунки із сильним актором, Москвою, проте Україна виявляє бажання приєднатися до ліберальної системи, до Заходу, відійшовши від впливу сильнішого сусіда, і США, як лідер демократичного світу зобов'язані підтримати її в такому прагненні (тут можна говорити і про конструктивізм – (лідерство, як соціальний конструкт ліберального світу), проте втрачати Росію як партнера, що навіть згідно ліберальної концепції не варто робити, не створюючи конфлікту. Відтак ми і говоримо про появу «московського фактору».

Юджин Фішел, описуючи «московський фактор», звертається якраз до підходу реалізму, що характерно для американських дослідників при обговоренні взаємодії Росії-США, та й в цілому за для пояснення цього фактору, ця теорія підходить найбільше. Знову ж таки, теорія реалізму у міжнародних відносинах базується на ідеях балансу сил та дилемі безпеки, де велику увагу приділяється саме великим державам. В цілому у міжнародній системі держави самі забезпечують собі владу, національний інтерес, за допомогою сили, військово чи тиску або ж за допомогою жорсткої чи тихої дипломатії. Г. Моргентау визначав боротьбу за владу у людини як природний політичний потяг, що також і переносився у міжнародну сферу, тому і держава переслідує розширення влади заради своєї безпеки, процвітання і навіть миру, таким чином природним середовищем існування держав є анархія, постійна присутність небезпеки і загроз для держави. Неореалісти в цілому не відходять від основних принципів: сили, національного інтересу, боротьби за владу – проте вбачають в цьому не природний заданий характер, а зумовленість системою, тією ж анархією, вже створеним соціальним порядком. Проте, Г. Кіссінджер, як провідний реаліст ХХ ст., і практик втілення політичних рішень вказував на завелику роль США у втручання в міжнародні відносини інших держав, як нехтування власної політики, що якраз часто ставало дискусійним питанням зовнішньої політики США. Він також критикував нав'язування американських, ідеалістичних, ліберальних цінностей (власне це також більше про конструктивізм).

Що важливо в питанні «московського фактору», так це твердження Моргентау, що у встановленні балансу сил провідна роль належить саме великим державам, де у випадку нашого трикутника США та Росія і є такими, відтак віддають перевагу одне одному, а не Україні, власне про що говорив також і Кіссінджер. Росія з точки зору реалізму має встановлювати і поширювати свій вплив задля своєї безпеки, у ліберальному світі, вона не хотіла, (до 2014), робити це із застосування військової сили щодо України, відтак використовувалася дипломатія і м'яка сила. В свою чергу США задля забезпечення миру в регіоні і продовженню поширення свого впливу домовлялася із найсильнішими. На початку 1990-х це було не лише питання війни між державами, а й громадянської війни в Україні, як стверджує Фішел у своїй роботі (про що Горбачов переконував президента Буша-старшого), та в цілому у Східній Європі, ну і звісно ненадання можливості значного розвитку своєму конкуренту-партнеру, проте зважаючи на внутрішні потреби, вкладали величезні ресурси в це з обачністю, зважаючи на вплив московського чинника і на внутрішню політику. Якщо ми говоримо про реалістський підхід США та Росії що до потенційних, можливих загроз та конфліктів, то для України це був найреальніше питання виживання держави, не лише у підтримці США за для функціонування, економічної і політичної стабільності, а й прямої загрози атаки від Росії. І сам Юджин Фішел описує фактор саме через призму впливу і Росії, і США на Україну, прослідковуючи у відносинах двох останніх. Відтак реалізм виступає чи як не найкращим методом пояснення явища московського фактору і причин його існування, з одним але, наявністю конструктивізму як підходу обґрунтування ідей.

Конструктивізм виник як виклик реалізму та лібералізму, і їхній неможливості пояснити деякі міжнародні процеси, одним із яких є розпад СРСР, де конструктивісти звертали увагу на неврахуванні людського фактору в двох інших теоріях. Реалізм розглядає міжнародні відносини як анархічну взаємодію де все полягає від сили актора, який не завжди є раціональним, лібералізм зосереджується на інституційному обмеженні потенційних загроз і більшій інтеграції акторів, а конструктивізм наголошує на соціальних конструктах, які створені взаємодією уявлень актора про себе та про світ

навколо, на ідейних елементах, проте ця теорія зовсім не відкидає матеріальні чинники, а віддає їм другорядну роль.

Конструктивізм наголошує здебільшого на важливості соціальних і нормативних чинників, не забуваючи про матеріальні інтереси, також враховуючи роль ідентичності акторів, тобто центральними поняттями і виступають соціальні конструкції: норми та ідентичність. А. Вендт стверджував, що саме ідентичність державних акторів виступає основою їхніх інтересів, сприйняття ворога – відрізняється від ідентифікації партнера. Ідентичність не є природньо даною, вона формується відповідно розвитку суспільству, держави і світу, тобто виступають певні норми, які її формують і гравці можуть користуватися цими нормами за для закріплення і поширення своєї ідентичності, свого бачення світу або легітимації своїх дій, яскравим прикладом є президент Трамп, який бажає повністю переформатувати США і весь світ згідно своєму баченню сьогодні, а його рішення в цілому орієнтуються насамперед на уявленні себе, і позиціонування своєї особистості.

Можна припустити що конструктивізм найкраще пояснює рішення Трампа, проте, як власне і вказувалося, всі три теорії доповнюють одне одного задля більш точного пояснення процесу прийняття рішень, вони доповнюють одне одну, проте все таки розглянемо їхню різницю у трактуванні конкретного кейсу – надання США летальної зброї Україні у 2018 р.

Після анексії Криму та вторгнення на Схід України Росією, США виявили стриманість у наданні військової допомоги, проте із засудженням дій РФ, власне все це в обличчі президента Барака Обами, проте весь цей час Конгрес США, обидві палати та партії виступали за передачу летальної військового озброєння Україні за для стримування Росії, однак такого рішення не було. Згодом, після 2016 р., на нову адміністрацію Білого Дому також тиснули із такою пропозицією, яка була далеко не першочерговою. Дональда Трампа від початку його першої каденції звинувачували у зв'язках із Росією і приязністю до її диктатора, а саме «рашагейт», втручання у президентські вибори США у 2016 р. Росією на користь саме Трампа, відповідно це спричинило шквал критики та розслідування ФБР цього питання.

Конгрес, Пентагон, Держдеп США, - всі вказували на необхідності надання Javelin Україні, а попередньо згадані умови стали нагодою для республіканця виправдатися, а також, зважаючи на власну егоцентричність, представити себе як сильного та рішучого лідера. Власне і Юджин Фішел вказує, що передача летального озброєння відбулося не завдяки, а всупереч Трампу. В цілому, в цьому випадку московський фактор проявляється як нагода для Трампа, тобто Україна виступила моментом щоб змінити своє позиціонування щодо Росії. Тож, розглянемо цей випадок крізь теорії міжнародних відносин.

З погляду лібералізму, схвалення Дональдом Трампом передачі Javelin є продовження політики партнерства, дотримання міжнародного порядку і підтримки демократичних країн. Партнерство США і України тривало від проголошення незалежності другої, хоч із своїми злетами та падіннями, відтак допомога у протистоянні з агресором є продовженням цих стосунків, до цього можна також і додати переозброєння української армії на західні стандарти. Розширення такого партнерства несе, в свою чергу, розвиток інституціональної так міжекономічної взаємодії, адже потенційно це призвело і до закупок більшої кількості ракет та установок Javelin Сполученими Штатами. Безперечно, лібералізм приділяє велику увагу підтримці міжнародного порядку, а відтак не може бути ніяка безкарність агресора, реалізація Статуту ООН, Будапештського меморандуму (звісно умовно) є логічним у формі передачі летального озброєння Україні. Звісно, таке обґрунтування позиції США як держави і як глобального ліберального лідера, є далеким від позицій Дональда Трампа, швидше можна говорити про ліберальний світовий порядок, умови і норми, які змушують так чинити президента, до того ж під впливом і внутрішніх інституцій. В даному випадку, «московський фактор» проявляє себе слабше, адже згідно лібералізму, Україна суверенна держава і має рівну суб'єктність з іншими, і питання передачі зброї є лише питанням США та України, а попередня відсутність такої підтримки в адміністрації Обами, навпаки суперечить цьому. До того ж, варто вказати, що кількість озброєння була обмеженою: 37 установок та 210 ракет, із накладенням обмежень на їх використання на полі бою, а надані за для стримування і зберігання на західній, центральній частині країни, що є кроком у відповідь на агресію, проте залишає поле для обговорення. Загалом, ліберальні принципи не стали вирішальними у прийнятті цього рішення, швидше створили умови для нього.

Згідно реалізму, США виступають такими, як раціональний актор, що діє, керуючись насамперед власними інтересами, вигодою, безпекою та виживанням, відтак передача Javelin 2018 р. можна пояснити стримуванням Росії. Javelin, в свою чергу, виступали інструментом балансування сил і сигнал Москві що подальша агресія підвищить її ціну, а США не проявляють слабкості і підтримують рівновагу сил, як відповідь на агресивну Росію. Звісно, в цьому випадку Україна більше виходить як буферна зона між двома великими акторами, і передача озброєння є підтвердженням відповідності України до зони інтересу США, певна проксі-підтримка, бій проти ворога без участі в бою. Проте з іншого боку, утримування від передачі, власне позиції якої дотримувався Дональд Трамп, також можна пояснити завдяки реалізму, тобто цінність України не була високою для США понад внутрішніх чинників чи тих самих стосунків із Росією. В той же час, Президент Трамп розглядав відносини з Росією, а саме з Путіним, із бажанням посилення Штатів, незважаючи на Україну, проте під тиском прийняв це рішення.

Власне, реалізм передбачає і внутрішні групи, еліти яким вигідні інші рішення, відповідно вони і просувають та тиснуть на президента. Знову ж таки, реалізм здебільшого обґрунтовує логіку прийняття рішень в контексті силового балансу і отримання вигод з нього, логічним продовженням політики гегемона з раціональними рішеннями та діями. Однак, з погляду сьогодення, саме головна ідея реалізму у підтримці США своєї домінації була б більш вигідна для України (знову ж таки сьогоднішні розмови навколо «договору про корисні копалини», який може бути не вигідній українській стороні, також є продовженням реалізму, адже обґрунтовує українську підтримку Сполученими Штатами, ізнову ж такий крок був обмежений, щоб не залучати США у більшу конфронтацію із РФ. Московський фактор тут виступає саме вирішальним і навіть важливішим за Україну, де вона якраз є об'єктом взаємовідносин двох держав.

Врешті, конструктивізм, коли ми говоримо про обґрунтування прийняття рішень саме Дональда Трампа, є найбільш підходящою теорією, адже зосереджується на ідеях, ідентичностях, нормах і соціальних конструктах, якраз які більше зумовили передачу озброєння, про що говорилося на початку. Прихильність Трампа до Росії, його критика і розслідування стосовно зв'язків його кампанії із російськими спецслужбами та капіталом, тиск оточення та державних інституцій штовхали його до прийняття рішення, яке спочатку суперечило його уявленням, проте вигоди, як соціальний конструкт, а саме схвалення і возвеличення його як рішучого лідера, власне переосмислення свого становища - принесли йому користь, і сьогодні президент Трамп вказує, що саме він розпочав передачу летального озброєння Україні, яке врятувало Київ у перші дні війни. В цьому випадку, московський фактор виступає якраз як чинник що зіграв позитивну роль у відносинах США – Україна, спонукавши американського президента ухвалити вигідніше Україні рішення.

Дослідження «московського фактору» крізь призму трьох основних теорій міжнародних відносин – конструктивізму, лібералізму та реалізму – показує, що жодна з них окремо не дає повної картини його впливу щодо політики США відносно України. Лібералізм окреслює нормативно-інституційне середовище, у якому відбувається взаємодія, підкреслюючи роль міжнародного права, партнерства та підтримки демократичних цінностей, але ця теорія не пояснює тривалу обережність та зволікання Вашингтона у прийнятті потрібних рішень щодо України, коли справа стосувалася відносин та інтересів Москви. Реалізм демонструє логіку балансування сил, прагнення великих держав зберігати стратегічну стабільність і діяти, виходячи з власних інтересів, що особливо чітко простежується у випадках, коли Україна розглядалася як інструмент або буферна зона у геополітичній грі великих акторів. Конструктивізм, в свою чергу розкриває ідейну, соціально-нормативну та нарративну основу цього процесу, показуючи, як уявлення про роль США, образи союзників і суперників, а також особисті переконання лідерів формують реальну політику.

Таким чином, «московський фактор» є комплексним явищем, який водночас відображає об'єктивні геополітичні обставини (реалізм), дію міжнародних норм та інституцій (лібералізм) і силу ідей та вплив особистостей на політику (конструктивізм). У випадку з передачею Javelin у 2018 р. всі три теоретичні підходи проявилися одночасно: ліберальний світопорядок створив рамку для рішення, реалізм визначив його раціональну доцільність та обґрунтовує період зволікання із ухвалення рішення про передачу озброєння, а конструктивістські чинники – особистий імідж Дональда Трампа, політичний тиск і бажання змінити сприйняття себе – стали безпосереднім каталізатором успішного прийняття рішення.

Загалом, можна стверджувати про те, що «московський фактор» не можна зводити до суто безпекового чи історичного аспекту – він є багатовимірною змінною, що формується на перетині інтересів, норм і нарративів, і саме в такому комплексному вигляді визначає підходи США до України.

Kraiev O. V., Kovalchuk R. R. The concept of the “moscow factor” as part of us policy towards Ukraine

The article is devoted to the analysis of the concept of the “Moscow factor” as a key element in the formation of US foreign policy towards Ukraine. The authors define it as a systemic factor that causes the American side to take into account Moscow’s reaction when making decisions regarding the Ukrainian state, thereby limiting its subjectivity and possibilities of integration into Western structures. The relevance of the study is due to the current context of the war and the need to understand the role of the US in supporting Ukrainian sovereignty against the backdrop of Russian aggression.

The paper examines the case of the US supply of lethal weapons to Ukraine in 2018, in particular the decision of the Donald Trump administration regarding Javelin, as an example of the manifestation of the “Moscow factor”. The analysis is carried out through the prism of three leading theories of international relations — liberalism, realism and constructivism. Liberalism highlights the institutional and legal framework and the importance of partnership in supporting democratic states. Realism explains the logic of balancing power, considering Ukraine as a buffer zone and the rational interest of the US in containing Russia. Constructivism, in turn, emphasizes the identity, norms, and personal motives of leaders that influence political decision-making.

The authors emphasize that none of the theories provides a comprehensive explanation of the “Moscow factor” separately, but their complementarity allows for a comprehensive assessment of its nature.

Thus, the “Moscow factor” appears as a multidimensional variable that combines objective geopolitical circumstances, international norms and ideas, and narratives that shape US behavior in relations with Ukraine.

Keywords: Moscow factor, subjectivity, theories of international relations, US foreign policy

Література :

1. Європейська правда. (2018). *США поставили Україні ракетні комплекси Javelin – ЗМІ*. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2018/04/30/7081188/>
2. Ігор Чарських. (2022). *Інноваторський мейнстримом: конструктивізм в теорії міжнародних відносин*. Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент, Том 11, С. 57–76. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т. <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2022.11.57-76>
3. Клімова, Г. П. (2024). *Лібералізм у дискурсі теорії міжнародних відносин*. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, № 2 (61), С. 103–117. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.61.304643>
4. Куц, Г. *Лібералізм класичний і сучасний: спільне і відмінне*. ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. Наук. зап., № 49, С. 120–130.
5. Кузик, П. (2013). *Конструктивістська концепція А. Вендта: від критики "міжнародної анархії" до ідеї невідворотності світової держави*. Вісник Львівського університету. Серія міжнародних відносин, Вип. 32, С. 98–103.
6. Столяренко, Д. О. (2020). *Класичний реалізм та неореалізм в теорії міжнародних відносин: порівняльна характеристика*. Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса, Вип. 12, Т. 2, С. 132–137. <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9250>
7. Толстов, С. В. (2019). *Українсько-американські відносини в контексті зовнішньополітичних пріоритетів США*. Проблеми всесвітньої історії, 1(7), С. 117–144.
8. Трамп розповів, як "врятував" Україну на початку російського вторгнення. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/world/donald-tramp-rozpoviv-yak-vryatuvav-ukrajinu-na-pochatku-viyini-z-rosiyeyu-12992367.html>
9. Ушинський університет. *Україна у геостратегіях США та Росії: проблеми суб'єктності*. Ushynsky University Repository. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/10349>
10. Фішел, Ю. М. (2023). *Московський фактор. Політика США щодо суверенної України та Кремля* (М. Піцик, пер.). Київ: Віват.
11. Центр Разумкова. (2020). *Національна безпека і оборона*, № 1–2. https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD181-182_2020_ukr.pdf
12. Шергін, С. О. (2012). *Реалізм і модернізм в американській політології міжнародних відносин: еволюція «реалістичної» парадигми*. Актуальні проблеми міжнародних відносин, 1(107), С. 13–21.
13. Feldhusen, A. (1999). *The “Russian factor” in Ukrainian foreign policy*. The Fletcher Forum of World Affairs, 23(2), 119–137. The Fletcher School of Law and Diplomacy.
14. Ishchenko, I., & Bashkeieva, O. (2021). *Експланаційні можливості теорії конструктивізму в умовах зростання нелінійності світової системи*. Філософія та політологія в контексті сучасної культури, 13(2), 66–74. <https://doi.org/10.15421/352126>